

31. Jam si velis ordinare disciplinas illas organicas sive canonicas, quas etiam vocant artes liberales & philologicas, Grammaticam, Logicam, Rheticam, Poeticam: quia illae omnes occupantur in oratione & ratione sic informanda, ut aut alijs disciplinis indagandis & explicandis, aut actionibus civilibus hominum inserviant: necessum est, ut, quodcumque ordine proponendae sunt, a cognitione dicti finis fiat initium. Illo cognito, communique quadam notione mediorum, per quam, tanquam per principia, possit ad illum finem deveniri, accepta, postea distinctius & particularius ipsorum mediorum notitiam acquirere satagimus, & quemnam usum quocumque subjecti universi pars praestet, in specie deinde indagamus.

32. Sic puero in scholas Grammaticorum deducto, statim inculcamus, quam pulchra sit literarum doctrina, qua recte & pure loqui atque scribere, & eruditum nomen promereri possumus: atque proposito ita illi hoc sine generali in ipso Grammaticae frontispicio, quo definitur ars bene loquendi & scribendi, subjectum monstramus esse voces & dictiones, sive in discrimine literarum per Orthographiam; sive in ratione syllabarum per Prosodiam; sive in integris vocibus per Etymologiam; sive in ratione conjungendarum & distingvendarum vocum per Syntaxin. In his omnibus, tanquam in principijs & medijs recte constitutis, consistere artem pure & recte loquendi docemus, & ab his ipsis assuetus discentem incipere operationem, & ubique in qualibet voce, sive simplice sive composita, finem proprium querere, adeoque primo ad legendum, literas distingvere, inquit; voces componere, & ipsas deinde voces cum singulas, tum compositas recte formare & oratione pura eloqui.

33. Nec alia ratione in Logica, ηχη illa συλλογιστικη, progredimur: cui qui se vult consecrare, illi ante omnia cognitum esse debet, quid sibi promittere posse ex nobili hac arte: nempe ut mentem instruat facultate ratiocinandi ad cognitionem veri in omnibus rebus necessariam. Quomodo igitur unicus ille finis Logicae, syllogismus, & ex quibus terminis atque propositionibus fieri debeat, ante omnia queritur, & ejus gratia docetur, quomodo singulæ mentis operationes informandæ, & conceptibus, eorumque terminis atque enunciatis ritè preparatis, ipsa syllogismi forma cum nudè, tum in certa materia sive necessaria, sive probabili, sive apparenter tantum vera, sit constituenda. Sic Aristoteles & priores